

Іван Капсамун, Валентин Торба

«Вороги» Президента Порошенка і один великий друг...

Кандидатів у президенти, які подали документи до Центральної виборчої комісії, вже шість. У перший день початку передвиборчої кампанії, 31 грудня 2018-го, це зробив колишній міністр екології та природних ресурсів України Ігор Шевченко. В цей же день документи до ЦВК подав правозахисник і економіст з Броварів Володимир Ратуш, але згодом йому відмовили через те, що він не вніс необхідну грошову заставу в 2,5 млн грн. 3 січня документи в ЦВК приніс лідер Соціал-демократичної партії, народний депутат із фракції «Блоку Петра Порошенка» Сергій Каплін. Слідом за ним це зробив колишній голова Служби безпеки України, лідер руху «Справедливість» Валентин Наливайченко. Віталій Скоцик у себе в «ФБ» також повідомив, що подав документи. І ще в ЦВК розповіли, що документи подав мер Львова, лідер партії «Самопоміч» Андрій Садовий.

Чинний Президент Петро Порошенко на разі офіційно не заявляв, що балотуватиметься в президенти. Не виключно, що для цього підбирають спеціальну дату,

<http://www.ukrslovo.net/ukraine/nota-bene/32993.html>

Чи вдасться українцям розставити пріоритети під час президентських виборів?

Кандидатів у президенти, які подали документи до Центральної виборчої комісії, вже шість. У перший день початку передвиборчої кампанії, 31 грудня 2018-го, це зробив колишній міністр екології та природних ресурсів України Ігор Шевченко. В цей же день документи до ЦВК подав правозахисник і економіст з Броварів Володимир Ратуш, але згодом йому відмовили через те, що він не вніс необхідну грошову заставу в 2,5 млн грн. 3 січня документи в ЦВК приніс лідер Соціал-демократичної партії, народний депутат із фракції «Блоку Петра Порошенка» Сергій Каплін. Слідом за ним це зробив колишній голова Служби безпеки України, лідер руху «Справедливість» Валентин Наливайченко. Віталій Скоцик у себе в «ФБ» також повідомив, що подав документи. І ще в ЦВК розповіли, що документи подав мер Львова, лідер партії «Самопоміч» Андрій Садовий.

«Важковаговики» документів до ЦВК ще не заносили. Однак це питання часу і форми подачі самої заяви про офіційну участь у виборах. Наприклад, крок шоумена Володимира Зеленського в новорічну ніч обговорюють досі. Поки всі телеканали транслювали звернення Петра Порошенка, «1+1» показав відео із Зеленським, який

оголосив про участь у виборах президента. Враховуючи імідж самого актора, неординарний крок був очікуваним, але що він буде виконаний саме так, мало хто міг спрогнозувати. Відповідно і реакція була як позитивна (прибічників), так і негативна (опонентів).

Можна вважати, що політтехнологічний хід Зеленського вдався. Але окрім форми, важливим є зміст. Саме останнього катастрофічно не вистачає більшості українських політиків. Тобто якими будуть відповіді на конкретні безпекові, політичні, соціально-економічні, гуманітарні.. запитання. А головне — хто буде реалізовувати політику? Запрошення Володимира Зеленського через новостворений сайт долучитися до його команди з точки зору мобілізації своїх прихильників, можливо, і добре. Однак чи дозволить це сформувати команду професіоналів? Шоумен закликає приєднуватися до нього тих, хто «ніколи не був у політиці». Можливо, правильно зробити ставку на найкращих, а не нових? Адже як показує практика новітньої історії, нові не завжди кращі. В останньому відеозверненні Зеленський закликав громадян написати йому п'ять питань, які першочергово потрібно вирішити в країні. Саме так він планує формувати свою програму.

Юлія Тимошенко вже оголосила про передвиборчу програму «Новий курс країни» і те, що вона планує брати участь у виборах. Однак документів до ЦВК не подала. Готується масштабний з'їзд партії «Батьківщина», де, напевно, Юлію Володимирівну висунуть у президенти. Саме такими були форуми, на яких лідер «Батьківщини» презентувала політичну, економічну, безпекову складові згаданої програми.

Чинний Президент Петро Порошенко на разі офіційно не заявляв, що балотуватиметься в президенти. Не виключно, що для цього підбирають спеціальну дату, припустимо — День Злуки 22 січня (цього року якраз виповнюється 100 років об'єднанню УНР і ЗУНР, яке відбулося в 1919 році). Однак судячи з політичної активності Петра Олексійовича, передвиборчу кампанію він фактично вже веде. Головний акцент — надання Томосу Православній церкві України. Етапи цієї історичної події українці мали можливість спостерігати практично в режимі онлайн. Хоч це питання і використовується з політичною метою, треба віддати належне президенту — об'єднання і проголошення незалежності українського православ'я (хоча роботи ще дуже багато, враховуючи демарш УПЦ МП) — має велике значення для нашої країни. Крім усього, це удар по московській концепції «русского мира».

«Від душі вітаю українців з історичною подією — отриманням церковної автокефалії, — пише в «ФБ» російський публіцист Олексій Широпаєв. — Спасибі, звичайно, Порошенку за завзятість і послідовність. У плані нацблдинга, подальшого подолання колоніального минулого й остаточного розриву з імперсько-більшовицькою Москвою це дуже важливий крок. Скинуте павутиння духовного московського впливу, що здійснювався через сталінсько-гебешну «московську патріархію». Модель горезвісного «русского мира» по суті рухнула, бо без України вона просто неможлива — і це поразка путінського імперіалізму. Очевидно, що за останні п'ять років Україна пройшла досить значний визвольний шлях. Українська політична нація стала незворотним фактом — і проголошення ПЦУ ще одне тому підтвердження. Щоб не намагався робити кремлівський «великий брат», Україна вже ніколи більше не буде його колонією, «молодшою сестрою». Стрілки історичного годинника зробили, повторюю, незворотний оберт. Наступний крок — подальше зближення України з НАТО (завдяки Путіну, українське суспільство до цього тепер цілком готове)».

У контексті майбутніх виборів залишається питання — чи пробачать українці помилки діючому Президенту заради Томосу? А пробачати є що — насамперед це збереження старих правил у країні, що сформувалася ще за Леоніда Кучми, а також

неефективна боротьба з корупцією, посилення розриву між багатими і бідними, до речі, в цьому контексті президент, здається, лише укріпив свій статус у клубі українських олігархів, відсутність реальних реформ, звичайно, війна, і т.д. Запитання ще можна сформулювати таким чином — заради кого, якщо взяти перелік наявних і потенційних кандидатів у президенти, слід «покарати» Петра Порошенка не обранням на посаду глави держави?

«СОЦІАЛЬНЕ НЕЗАДОВОЛЕННЯ МОЖЕ ПЕРЕМОГТИ ПАТРІОТИЧНУ РИТОРИКУ»

Володимир ФЕСЕНКО, політолог:

— Річ не лише в помилках Порошенка. Помилки були у всіх. Безумовно, більше помічають помилки керівників держави або уряду. В даному випадку інша проблема. Те, що може додати Томос до рейтингу Порошенка, може з'їсти підвищення ціни на газ, комунальні тарифи, опалення, електрику. Соціальне незадоволення може перемогти патріотичну риторику. Сумно про це казати, але це головна небезпека і проблема для діючого Президента. Адже у нас сприймають президента як головного начальника в країні, який за все відповідає. Певною мірою і на певний час суспільство висловлює претензії до уряду, в компетенції якого знаходяться згадані сфери. Але все одно для народу головною відповідальною особою в країні є Президент. Я уточнив би, що річ тут не стільки в помилках, скільки в претензіях до голови держави. Адже були деякі обіцянки, які не виправдались, і за одну з них президент навіть вибачався (закінчити війну за два тижні. — Ред.). Були очікування більш радикальних перетворень у країні після Майдану. Тобто є певні групи населення в яких накопичились свої особливі претензії до Порошенка. Найбільш широкий сегмент серед них — це соціальні претензії. Люди стали біднішими. Тому для Порошенка головною проблемою є великий антирейтинг, тобто ті люди, які переконані, що за будь-яких умов не будуть голосувати за Порошенка.

Але зауважу, що у нас конкурентні вибори і альтернатива для виборця завжди є. Зараз головним опонентом Президента виступає Юлія Тимошенко. Інша річ, що вона теж не всім подобається і у неї теж є достатній антирейтинг. Друга нестандартна альтернатива — Володимир Зеленський. Але Зеленський альтернатива не стільки Порошенку скільки взагалі всім політикам. Для колишніх прихильників «Партії регіонів» є Юрій Бойко. Тому альтернатива в нас є на різні смаки.

Звичайно, маніпуляції є і будуть. Інше, що у нас інформаційне середовище теж конкурентне. Різні телеканали виступають на боці різних кандидатів з різною риторикою. Тому аудиторія виборців розпорошена між різними політичними сегментами. У нас не може бути такого як в Росії, щоб маніпуляції відбувались на користь однієї персони. Але я звернув би увагу на інше. Виборець так і не навчився обирати раціонально. Він мислить емоційно, що й зміщує його акценти з глибоких висновків до імпульсів. Суспільство у нас дуже імпульсивне. Емоції і настрої домінують над раціональними оцінками. Так в принципі буває завжди, але зараз емоції загострені в силу різних причин. Війна, соціально-економічна криза з якої ми досить повільно виходимо, а також інші чинники провокують саме такий нервовий стан народу. В наслідок цього на наше суспільство можна і не сильно впливати. Досить грати на подразниках. Реакція буде, але неоднозначна, іноді досить невротична, агресивна.

«КАМПАНІЯ БУДЕ ДОСТАТНЬО БРУДНОЮ»

Петро ОЛЕЩУК, політолог:

— На даний момент, якщо вірити соціологам, найбільш серйозні позиції має Юлія Тимошенко. Дуже важливим є те, що вона має підтримку в усіх областях України. Тобто ми не можемо сказати, що вона є кандидатом від якогось одного регіону. Тому її завданням є спокійно провести кампанію по можливості залучаючи нових прихильників, спираючись

на свою звичну риторичку (вона є одним із основних фахівців із соціальних питань), але й звертаючись до нових меседжів. Ми бачимо, як вона проводить форуми, на яких звучить в тому числі й проблематика безпеки країни. Тобто для неї важливо показати, що вона не є вузькоспеціальний політик, який займається виключно питаннями тарифів, а є політиком комплексним.

Стосовно Петра Порошенка. Зараз ми бачимо, що діючий Президент робить ставку на Томос, як одне з ключових досягнень, але навряд чи це допоможе. Думаю, він також буде акцентувати увагу на двох моментах. Перше — це зовнішньополітичні перемоги. Друге — залякування перспективою проросійського реваншу. Таким чином, зовнішньополітичними досягненнями він буде мобілізувати своїх виборців, а згаданим залякуванням залучатиме ту частину виборців, яка ще коливається. Це така собі типова для України бінарна кампанія — якщо не я, то вороги. А це означає підтримувати певні істеричні настрої в суспільстві. Порошенко вимушений іти ва-банк, тому що позиції у нього не найкращі. Основний аргумент, що ці вибори — це ледве не боротьба за незалежність України.

Щодо Володимира Зеленського. Я очікував його висунення, тому що коли ти маєш відповідну електоральну підтримку, то дивно нею не скористатися. Наприклад, той саме Вакарчук так затягнув, що розгубив свою підтримку. Зеленський в технологічному, ідейному плані буде в першу чергу намагатися спиратися на якісь новітні технології, адже у нього імідж принципово нового політика. Тобто як людини, що з нашою традиційною політикою не пов'язаний. Для нього критично важливо підтримати позитивний темп нарощування своєї електоральної підтримки. В цьому контексті ми бачимо, що він запускає мережеву технологію, сенс якої полягає в тому, що кожен може записатися в його команду. Таким чином команда формується он-лайн. Як задекларовано це самим Зеленським, команда ця має складатись з тих, хто не був ще донедавна в політиці. Виходячи з його іміджу, ідея ця була достатньо непогана і продуктивна. Є багато людей, які втомилися від старих політиків. Для когось голосування за Зеленського може бути таким собі тролінгом діючих політиків. Для когось це просто виклик. Для когось це протест. А хтось вважає, що нехай ще він спробує, адже ми нічого не втрачаємо. Цю кампанію Зеленському треба проводити максимально яскраво і абсолютно відмінно від інших політиків, тобто максимально неортодоксально з використанням нових технологій та прийомів. Якщо він втримає цей темп, то не знаю чи є у нього шанси на перемогу в президентських виборах, але шанси увійти в політику із власним політичним проектом, зокрема партійним, прекрасні.

Про Гриценка, який є вічно непрохідним кандидатом. Він уособлює собою класичну українську політику 10—15 років тому. На тлі інших він намагається виглядати досить серйозним. Ключова проблема Гриценка полягає в тому, що в його іміджевій ніші є дуже багато схожих політиків. Зокрема Садовий. Таким чином створений образ Гриценка губиться серед інших.

Варто також згадати про Бойка, який представляє опозиційну платформу «За життя». Стосовно «Опозиційного блоку», то там ситуація не зовсім зрозуміла, адже частина його підтримує Вілкула, а частина Бойка. Платформа ж «За життя» здебільшого успішно мобілізувала електоральну групу виборців, які в основному живуть у східних та південних областях України. Бойку нічого особливого вигадувати не треба і він буде працювати класично. Це тези про те, що всі наші нинішні проблеми пов'язані з економікою, а проблеми в економіці пов'язані із діяльністю нинішньої влади та розривом економічних стосунків з Росією. Він себе і надалі позиціонуватиме як господарник. Це типова іміджева ніша в якій згадані політики працюють. Тобто господарник знає як вирішити соціальні

проблеми, як забезпечити людей роботою, як забезпечити зрештою економічне зростання. Другий нюанс — це мовно-релігійний дискурс. Тези, які буде використовувати Бойко, будуть дзеркальними до тез Порошенка про мову, Томос тощо. Бойко може мобілізувати достатньо високий список виборців. Конкурентів в цій ніші у Бойка не так багато, окрім Вілкула та Мураєва, які мають свої досить серйозні проблеми. Якщо у Бойка не будуть відтягувати голоси технічними кандидатами, то я б не виключав, що він може вийти у другий тур. Зараз більшість виключає такий варіант і це йому досить вигідно. Ведеться позиційна війна між Порошенком, Тимошенко, Зеленським, а Бойка ніхто не розглядає як серйозного конкурента і відповідно на його електорат ніхто не зазіхає.

Політикам треба буде вирішити ключове завдання — це загальна проблема мобілізації виборців, щоб елементарно привести їх на виборчі дільниці. На даний момент соціологи показують дуже високий відсоток виборців, які не визначились або не хочуть ні за кого голосувати. Цей фактор робить виборчу кампанію достатньо непрогнозованою. Тож саме на цих виборцях буде зосереджена основна увага кандидатів. Кампанія, на мою думку, буде достатньо брудною. Буде дуже багато дискредитаційних спроб. Хоча такі спроби навряд чи будуть ефективними, адже суспільство від цього втомилося. Ще однією технологією будуть так звані технічні кандидати завдання яких полягатиме в тому, щоб відібрати голоси в основних кандидатів. Тобто нас очікує бюлетень у вигляді «простирадла».

P.S.

«Вороги» Президента Порошенка і один великий друг. «Ворогів» ми перерахували в тексті, а от щодо великого друга, то йдеться про виборців, що готові вибачити і голосувати за нинішнього Президента заради геополітичного розвороту від Москви (отримання Томосу).